

Bydgoszcz, 31 stycznia 2017 r.

WOJEWODA KUJAWSKO-POMORSKI

WPS.IX.431.2.1.2018. AJe/RK

Pani
Beata Meredyk - Chlebowska
Dyrektor
Miejskiego Ośrodka Polityki Społecznej
ul. Kilińskiego 10
87- 400 Golub - Dobrzyń

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 186 pkt 3 i art. 197 b ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2017 r. poz. 697 z późn. zm.) oraz § 4 i § 13 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz.U. poz.1477) w Miejskim Ośrodku Polityki Społecznej, ul. Kilińskiego 10, 87- 400 Golub – Dobrzyń (zwanym dalej MOPS lub Ośrodkiem) przeprowadzona została w dniach 11, 15 stycznia 2018 r. kontrola prawidłowości.

Kontrola przeprowadzona została przez:

- A.J. - inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy, kierującego zespołem inspektorów,
- R.K. - inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy,

na podstawie Upoważnienia Nr 5/2018 z dnia 3 stycznia 2018 r.

w zakresie:

- realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- zgodności zatrudnienia asystentów rodziny z wymaganymi kwalifikacjami.

Kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2016 r. do 10 stycznia 2018 r.

Opis ustalonego stanu faktycznego oraz jego ocena:

Kontrolę przeprowadzono w oparciu o rozmowę i wyjaśnienia p. Beaty Meredyk - Chlebowskiej – Dyrektora MOPS, p. [REDACTED] i p. [REDACTED] – asystentów rodziny oraz analizę dokumentacji.

Zgodnie z art. 10 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, pracę z rodziną organizuje gmina lub podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania na podstawie art.190.

Gmina została ustawowo zobowiązana do realizacji zadań z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. MOPS działa obecnie na podstawie Statutu z dnia 29 grudnia 2011 r., przyjętego Uchwałą Nr XIX/90/2011 Rady Miasta Golub-Dobrzyń. W dokumencie uwzględniono ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zadania Ośrodka szczegółowo ustalone zostały w Regulaminie Organizacyjnym, z dnia 5 września 2016 r., wprowadzonym Zarządzeniem Dyrektora MOPS Nr 8.2016. W dokumencie uwzględniono stanowisko asystenta rodziny oraz przypisane ustawą zadania do realizacji.

Burmistrz Miasta Golubia-Dobrzyń w dniu 12 października 2015 r., upoważnił p. Beatę Meredyk – Chlebowską do prowadzenia postępowań w sprawach z zakresu wspierania rodziny oraz wydawania w tych sprawach decyzji.

W wyniku czynności kontrolnych stwierdzono również, że w strukturze jednostki kontrolowanej nie wyodrębniono zespołu do spraw asysty rodzinnej, co nie stanowi naruszenia przepisu art. 10 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny.

W zakresie realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej ustalono, co następuje:

- odnośnie do zapisu art.176 pkt 1: *opracowanie i realizacja 3- letnich gminnych programów wspierania rodziny,*
- zgodnie z art.179 ust.1 wyżej cytowanej ustawy *w terminie do dnia 31 marca każdego roku wójt składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań.*

Opracowano Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2016-2018, który został przyjęty Uchwałą Nr XXI/120/2016 Rady Miasta Golub - Dobrzyń z dnia 18 kwietnia 2016 r. Głównym celem programu jest wsparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz profilaktyka środowiska lokalnego w zakresie promowania społecznie pożądanego modelu rodziny. Program zakłada, że cel główny zostanie osiągnięty poprzez: wspieranie rodziny, system specjalistycznego wsparcia, współpracę z instytucjami, placówkami i organizacjami zajmującymi się rozwojem rodziny. Program realizowany jest przy współudziale instytucji polityki społecznej, w tym organizacji pozarządowych. W ramach ewaluacji programu, prowadzony będzie przez Ośrodek monitoring, poprzez zbieranie i analizowanie danych dotyczących zrealizowanych zadań w ramach przedmiotowego programu, we współpracy z podmiotami zaangażowanymi w jego realizację.

W okresie objętym kontrolą Dyrektor MOPS składała coroczne sprawozdania z działalności Ośrodka, w tym również z zakresu wspierania rodziny.

Sprawozdanie za 2016 r. zostało złożone z zachowaniem wymaganego terminu.

W okresie objętym kontrolą MOPS zatrudniał następujących asystentów rodziny:

- p. █████ - w ramach umowy o pracę, w okresie od 1 stycznia 2014 r. do 2 października 2017 r.,
- p. █████ - w ramach umowy o pracę, w okresie od 1 kwietnia 2015 r. do chwili obecnej (od 15 marca 2017 r. nieobecna z tytułu ciąży i urodzenia dziecka),
- p. █████ - w ramach umowy o pracę, w okresie od 1 stycznia 2014 r. do chwili obecnej,
- p. █████ - w ramach umowy o pracę, w okresie od 28 września 2017 r. do chwili obecnej.

Asystenci obejmowali pomocą:

- w 2016 r. 25 rodzin, w tym brak przypadków rodzin zobowiązanych do współpracy przez Sąd,
- w 2017 r. 26 rodzin, w tym 3 przypadki rodzin zobowiązanych do współpracy przez Sąd,
- w 2018 r. (do dnia 10 stycznia) 21 rodzin, w tym 1 przypadek rodziny zobowiązanej do współpracy przez Sąd,

przy zachowaniu zasady, iż asystent równocześnie nie pracował z więcej niż 15 rodzinami.

Na podstawie badanej dokumentacji ustalono, iż w okresie objętym kontrolą zatrudnieni asystenci rodziny posiadali wymagane kwalifikacje, zgodne z art. 12 ust.1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W aktach osobowych znajdowały się oświadczenia dotyczące spełniania wymagań wynikających z art. 12 pkt 2, 3 i 4 ww. ustawy.

W *zakresach czynności* asystentów rodziny uwzględniono zadania zgodnie z art. 15 ust 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, z wyjątkiem zadania w pkt 13a poszerzonego o realizację ustawy *o wsparciu kobiet w ciąży i rodziny „Za życiem”*. Dyrektora Ośrodka pouczono w powyższym zakresie.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 2 i pkt 4b:

- *tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,*
- *finansowanie podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.*

Miasto Golub-Dobrzyń tworzy możliwość podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny. W okresie objętym kontrolą, asystenci podnosili swoje kwalifikacje poprzez szkolenia tematyczne. W budżecie Ośrodka zostały zaplanowane środki finansowe na szkolenia.

Praca asystentów nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie gminy, w której praca była prowadzona, co jest zgodne z art. 17 ust. 3 cyt. wyżej ustawy. Ponadto, stosownie do treści art. 17 ust. 4 ustawy, asystenci rodziny nie prowadzili postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę.

W okresie objętym kontrolą praca z rodzinami prowadzona była przez asystenta rodziny i pracowników socjalnych. Zgodnie z zapisami art. 11 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w przypadku, gdy MOPS podjął informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadzał w tej rodzinie wywiad środowiskowy, na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej. Jeżeli z analizy sytuacji rodzinnej wynikała konieczność przydzielenia rodzinie asystenta rodziny, pracownik socjalny występował do Dyrektora Ośrodka z wnioskiem o jego przydzielenie, a Dyrektor przydzielał rodzinie asystenta.

Ponadto, zgodnie z art. 8 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodzina również wyrażała pisemną zgodę na współpracę z asystentem. Dotychczas nie było przypadku odmowy przyznania rodzinie asystenta.

Zbadano dokumentację poszczególnych rodzin prowadzoną w okresie objętym kontrolą. Asystenci dokumentowali swoją pracę poprzez: dziennik wizyt w środowisku, kartę informacyjną dotyczącą rodziny, analizę sytuacji szkolnej dziecka, analizę wstępną sytuacji rodziny, notatki służbowe, sprawozdania miesięczne z pracy asystenta z rodziną, plan pracy z rodziną, ocenę sytuacji rodziny, sprawozdania półroczne i roczne.

Asystenci rodziny dokonywali okresowych ocen sytuacji rodziny nie rzadziej niż co pół roku, co jest zgodne z art.15 ust.1 pkt 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Częstotliwość wejść w środowisko była adekwatna do potrzeb rodziny. Plany pracy zawierały terminy realizacji działań, natomiast nie uwzględniały ich przewidywanych efektów, co jest niezgodne z zapisem art. 15 ust. 3 ww. ustawy.

- W zakresie koordynacji poradnictwa opisanego w art. 8 ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodziny „Za życiem”.

Do dnia kontroli nie wpłynął do Ośrodka wnioski o koordynację poradnictwa opisanego w art. 8 ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodziny „Za życiem”.

- W zakresie realizacji zapisu art.15 ust.1 pkt 16: *monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z asystentem.*

Asystenci rodziny prowadzili monitoring funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną przez okres maksymalnie 6 miesięcy. Wejścia w środowisko dokumentowane były w formie notatek służbowych

Decyzja o zaprzestaniu lub dalszej współpracy asystenta z daną rodziną podejmowana jest podczas weryfikacji celów i działań zdefiniowanych w planie pracy z rodziną oraz poziomu ich realizacji. Zakończenie współpracy następuje najczęściej w wyniku zmiany miejsca zamieszkania przez rodzinę poza teren miasta, bądź z uwagi na brak efektywności działań.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 7: *prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.*

Monitoring sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej prowadzony jest na bieżąco przez pracowników socjalnych, a także dzięki ścisłej współpracy z innymi służbami tj. między innymi: szkołą, policją, służbą zdrowia oraz kuratorami. Zależnie od potrzeb rodziny i sytuacji dziecka, podejmowane są stosowne działania.

- W zakresie prowadzonego *monitoringu dzieci ze środowisk, w których występuje przemoc oraz jakie służby były zaangażowane w prace, na rzecz rodziny.*

Monitoring dzieci ze środowisk, w których występuje przemoc polega na podejmowaniu następujących działań i procedur: tworzenie indywidualnych planów pomocy rodzinie, wzmożony monitoring w środowisku przez różne służby, zakładanie „Niebieskich Kart”, możliwość skorzystania z porad, konsultacji specjalistów, w tym odbycia terapii, kierowanie dzieci do Świetlicy Socjoterapeutycznej i Środowiskowej, zwracanie się do prokuratury z wnioskiem o podjęcie odpowiednich działań zapewniających bezpieczeństwo ofiar z zastosowaniem środków zapobiegawczych. Szczegółowe informacje w tym zakresie przedstawione zostały przez Dyrektora MOPS.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3c: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.*

Na terenie Golubia-Dobrzynia działa jedna placówka wsparcia dziennego, w oparciu o ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej - Świetlica Socjoterapeutyczna i Środowiskowa funkcjonująca w strukturze MOPS.

Szczegółową organizację i zadania placówki określa Regulamin Organizacyjny wprowadzony Zarządzeniem Nr 2.2014 Dyrektora MOPS. Placówka zapewnia opiekę dzieciom i młodzieży pochodzącym ze środowisk rodzinnych, w których występują problemy alkoholowe, przemoc, wykluczenie społeczne, problemy w prawidłowym pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Świetlica posiada 30 miejsc dla wychowanków w wieku od 6 do 16 roku życia.

Ponadto, na terenie miasta funkcjonują instytucje, takie jak: Dom Kultury, Ośrodek Sportu i Rekreacji, czy Miejska Powiatowa Biblioteka Publiczna, które oferują dzieciom, młodzieży oraz całym rodzinom możliwość kreatywnego spędzenia wolnego czasu.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3a: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,*

oraz

- w zakresie realizacji zapisu art. 10 ust. 3: *praca z rodziną jest prowadzona w szczególności w formie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego, terapii i mediacji, usług dla rodzin z dziećmi, pomocy prawnej, organizowania dla rodzin spotkań.*

Miasto Golub-Dobrzyń zapewnia rodzinie przeżywającej trudności dostęp do bezpłatnego, specjalistycznego poradnictwa (pedagogicznego, prawnego, psychologicznego, socjalnego, medycznego) poprzez możliwość konsultacji. Szczegółowe informacje w tym zakresie przedstawione zostały przez Dyrektora MOPS.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 3b i 4c: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,*
- *finansowanie kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust.2, ponoszonych przez rodziny wspierające.*

W okresie objętym kontrolą, na terenie miasta Golub-Dobrzyń nie funkcjonowały rodziny wspierające. W związku z tym nie ponoszono kosztów związanych z ich funkcjonowaniem i szkoleniem. Z informacji przekazanych przez Dyrektora MOPS wiadomo, iż nie była prowadzona dotychczas kampania informująca środowisko lokalne o możliwościach pełnienia funkcji rodziny wspierającej.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 5: *współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.*

Gmina współfinansuje koszty związane z utrzymaniem wychowanków przebywających w pieczy zastępczej:

- w 2016 r. - wydatkowano kwotę: 42 406,70 zł,
- w 2017 r. - wydatkowano kwotę: 49 883,26 zł,
- w 2018 r. (do dnia kontroli) - wydatkowano kwotę: 0 zł.

- W zakresie realizacji zapisu art. 15 ust.1 pkt 2: *opracowanie planu pracy z rodziną we współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, skoordynowanym z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej.*

Asystenci rodziny współpracują z rodzinami biologicznymi, których dzieci zostały czasowo umieszczone w pieczy zastępczej. Uczestniczą również przy tworzeniu planu pracy z rodziną, skoordynowanego z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej poprzez ustne konsultacje oraz biorą udział w Zespołach ds. Okresowej Oceny Sytuacji Dziecka.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 6: *sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art.187 ust.3.*

Gmina sporządza sprawozdania rzeczowo-finansowe z zakresu wspierania rodziny oraz przekazuje je wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego. Sprawozdania przekazywane były w następujących terminach (dane ustalono z CAS):

- a) za I półrocze 2016 r. w dniu 25 lipca 2016 r.,
- b) za II półrocze 2016 r. w dniu 31 stycznia 2017 r.,
- c) za I półrocze 2017 r. w dniu 14 lipca 2017 r.

Powyższa analiza wskazuje, na zachowanie ustawowych terminów określonych w § 3 ust.1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej (Dz.U. z 2016 r. poz. 213).

Na podstawie powyższych ustaleń skontrolowaną działalność ocenia się pozytywnie z uchybieniami.¹

Stwierdzone uchybienie, odnoszące się do realizacji merytorycznych zadań w obszarze działalności MOPS określonych ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wynikają z niedostatecznego stosowania przepisów prawa. Po zrealizowaniu poniżej podanego zalecenia, MOPS będzie wykonywać obowiązujące zadania w odpowiednim zakresie. Osobą odpowiedzialną za powstanie stwierdzonego uchybienia jest Dyrektor MOPS p. Beata Meredyk – Chlebowska.

Działając w oparciu o art. 197 d ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wydano następujące zalecenia pokontrolne:

1. Określać w planach pracy z rodziną przewidywane efekty działań, zgodnie z art. 15 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny. Termin wykonania zalecenia – na bieżąco.

Kontrolę wpisano do książki kontroli pod nr **17/2018** w dniach 11, 15 stycznia 2018 r.

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach. Jeden egzemplarz wystąpienia pokontrolnego przekazuje się Dyrektorowi kontrolowanej jednostki, za potwierdzeniem odbioru.

Na podstawie art. 197d ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz § 14 rozporządzenia w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli, kontrolowana jednostka może, w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych, zgłosić do niego zastrzeżenia.

Wojewoda, w terminie 14 dni od dnia otrzymania zastrzeżeń, przedstawia stanowisko w sprawie ich uwzględnienia lub nieuwzględnienia.

W przypadku przyjęcia wystąpienia pokontrolnego bez zastrzeżeń, kontrolowana jednostka jest obowiązana, w terminie 30 dni, do powiadomienia Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych.

(podpis i pieczęć Wojewody)

¹Dokonana ocena została oparta o następującą skalę ocen (na podstawie zarządzenia Nr 371/2017 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy z dnia 11.12.2017 r., w sprawie wprowadzenia Regulaminu kontroli): pozytywna, pozytywna z uchybieniami, pozytywna z nieprawidłowością, pozytywna z nieprawidłowościami, negatywna (po przekroczeniu przyjętego progu istotności). Przez uchybienie należy rozumieć odstępstwo od stanu pożądanego o charakterze wyłącznie formalnym, nie powodujące następstw dla kontrolowanej działalności, zarówno w aspekcie finansowym, jak i wykonywania zadań.